

Latvijas Sarkanā Krusta slimnīca Rēzeknē (1933–1940)

Mārtiņš Vesperis

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs, Latvija

Ievads. 1920. gadā tika izveidota Rēzeknes apriņķa slimnīca. 20. gadsimta 30. gadu sākumā ekonomiskās krīzes apstākļos valde nespēja finansiāli uzturēt slimnīcu. Pēc palīdzības tā griezās pie Latvijas Sarkanā Krusta (LSK) Galvenās valdes ar lūgumu par slimnīcas pārņemšanu tās pārziņā. 1932. gadā LSK noslēdza līgumu ar Rēzeknes apriņķa valdi par slimnīcas pārņemšanu un uzturēšanu uz 12 gadiem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir apzināt un aprakstīt Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcas Rēzeknē darbību no 1933. līdz 1940. gadam. Pētījumā izmantota Latvijas Sarkanā Krusta publicētie gada pārskati un atskaites, statistikas krājumi, publikācijas periodiskajos izdevumos, Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja bibliotēkas un krājuma materiāli. Pētījumā izmantota vēsturiski salīdzinošā metode.

Rezultāti. Latvijas Sarkanais Krusts izvirzīja sev mērķi sniegt palīdzību un apkalpot ne tikai Rēzeknes pilsētu un tuvāko apkārtni, bet arī visu Rēzeknes apriņķi un, nepieciešamības gadījumā, ārstēt arī Ludzas un Jaunlatgales (Abrenes) apriņķu iedzīvotājus. 1933. gada 1. janvārī Latvijas Sarkanais Krusts uzsāka savu darbību jaunajā slimnīcā ar 44 slimniekiem. Daļēji nepabeigtajā slimnīcas jaunceltņē tika veikti plaši remonta un izbūves darbi, papildināts inventārs ar nepieciešamo tehniku, sadzīves priekšmetiem un citām lietām. LSK slimnīcas sekmīgākai uzturēšanai tika uzbūvēta saimniecības ēka ar kapliču, pagrabu, garāžu un citas ēkas, labiekārtota slimnīcas teritorija, kā arī uzcelta jauna ēka lipīgo slimību slimniekiem ar 50 gultas vietām. 1933. gadā slimnīcā bija 120 gultas vietas, bet 1940. gadā – jau 180 gultas vietas. Slimnīcā bija piecas nodaļas – ķirurģisko, iekšējo, ginekoloģisko slimību, dzemdēšanas un lipīgo slimību nodaļa. Slimnīcai bija ambulance, aptieka, laboratorija, rentgena kabinets, fizioterapijas kabinets un no 1936. gada – sanitārais automobilis. LSK slimnīcā Rēzeknē tika rīkoti samariešu kursi, kuros tika sagatavoti jaunākā medicīnas personāla palīgi. Visu slimnīcas pastāvēšanas laiku to vadīja ārsts Valdis Gavars (1896–1941). 1939. gadā slimnīcu apkalpoja 108 darbinieki, no tiem 10 ārsti, 12 žēlsirdīgās māsas, trīs vecmātes, divi feldšeri un viena masiere. 1940. gadā Latvijas Sarkanā Krusta slimnīca Rēzeknē tika nodota vietējās pašvaldības rīcībā. 1944. gada vasarā, tuvojoties Padomju Savienības armijai, slimnīcas inventārs un personāls tika evakuēti, bet pati ēka daļēji iznīcināta. 1949. gadā slimnīcas ēku atjaunoja un tajā bija 160 gultas vietas.

Latvijas Sarkanā Krusta slimnīcā Rēzeknē no 1933. līdz 1940. gadam ārstēti 26 361 slimnieks, veiktas 11 936 operācijas, dzemdībās piedzimuši 2 369 bērni, ambulancē palīdzība sniegta 29 885 reizes, rentgena kabinetā veikti 15 358 rentgena uzņēmumi un 9622 caurskatīšanas, fizioterapijas kabineta pakalpojumi sniegti 20 029 reizes, ar sanitāro automobili pārvadāti 2203 slimnieki.

Secinājumi. Latvijas Sarkanā Krusta slimnīca Rēzeknē tika aprīkota ar modernām medicīnas iekārtām un inventāru, bet slimnieki ārstēti pēc tā laika jaunākajām ārstēšanas metodēm. Latvijas Sarkanā Krusta slimnīca Rēzeknē bija vadošā ārstniecības iestāde ne tikai Rēzeknes apriņķī, bet visā Ziemeļlatgalē.